

บทที่ 1

บทนำ

บทนี้จะเป็นการนำเสนอเหตุผลของการศึกษาวิจัย วัตถุประสงค์ของการศึกษารวมถึงวิธีการทางการศึกษา เพื่อเป็นการกำหนดกรอบแนวคิดของการทำวิจัยเรื่อง รูปแบบงบการเงินและการเปิดเผยข้อมูลของธุรกิจ ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งเข้าใจถึงข้อจำกัดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

ความสำคัญของการศึกษา

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา สถานการณ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจโลก มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และทั้งหมดมีผลกระทบต่อระบบการค้าและเศรษฐกิจโลกไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง การกีดกันทางการค้าที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น การเจรจาการค้าโลกที่เรียกว่าการเจรจาการค้ารอบอุรุกวัยซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้การค้าระหว่างประเทศเป็นไปโดยเสรีและเป็นธรรมมากขึ้น ไม่สามารถสรุปได้ตามกำหนดเวลา ภายในปี 2533 ประเทศต่างๆ ไม่แน่ใจว่าผลการเจรจาการค้ารอบอุรุกวัยจะออกมาในรูปแบบใด และจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศตนเพียงใด จึงเกิดมีความคิดว่าการทำความตกลงสองฝ่ายก่อนแล้วค่อยขยายการค้าเสรีออกไปน่าจะทำได้รวดเร็วกว่าและให้ประโยชน์ที่ชัดเจนกว่า ทำให้แนวคิดการรวมกลุ่มเศรษฐกิจขยายตัวอย่างรวดเร็ว (เกริกไกร จีระแพทย์, 2537:32) จากแนวคิดการรวมกลุ่มเศรษฐกิจ มีผลทำให้เกิดการจัดตั้งโครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจ 3 ฝ่ายคือ อินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย ประเทศไทยกำหนด 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (นราธิวาส ยะลา ปัตตานี สงขลา และสตูล) เข้าร่วมในโครงการดังกล่าวนี้ในปี 2536 ซึ่งกำหนดแนวทางการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่สำคัญ ดังนี้

1. สาขาอุตสาหกรรมการค้าและการลงทุน กำหนดให้มีการส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมประเภทต่างๆ ที่ต่อเนื่องและสอดคล้องกับในพื้นที่เป้าหมายของทั้ง 3 ประเทศ ส่งเสริมให้เกิดการค้าแบบไตรภาคี ขยายปริมาณการค้า ขจัดปัญหาอุปสรรคด้านการค้าตามแนวชายแดน เช่น ปัญหาด้านศุลกากร ปัญหาการระเบียบและการควบคุมสินค้าผ่านแดน

2. สาขาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการเคลื่อนย้ายแรงงาน ส่งเสริมความร่วมมือด้านการพัฒนาบุคลากร และฝึกอบรมร่วมกัน การถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการผลิต การผ่อนปรนกฎระเบียบต่างๆ เกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่าง 3 ประเทศ

3. สาขาการเกษตร ประมง พัฒนาความร่วมมือด้านการเกษตรและด้านการประมง

4. สาขาโครงสร้างพื้นฐาน ร่วมมือกันพัฒนาโครงข่ายโครงสร้างพื้นฐาน

5. สาขาการท่องเที่ยว

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น มีผลกระทบต่อธุรกิจประเภทต่างๆ ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งจะต้องมีการพัฒนาตนเองเข้าสู่ระบบสากลมากขึ้น การดำเนินงานทางด้านธุรกิจต้องสามารถกำหนดรูปแบบขององค์การเพื่อนำทรัพยากรมาใช้ในการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และนำผลผลิตดังกล่าวมาสู่ลูกค้า ผู้บริหารที่มีคุณภาพทางวิชาชีพต้องเข้าใจถึงองค์ประกอบทางธุรกิจ ดังนี้

1. การจัดการ คือความพยายามที่จะทำให้ธุรกิจบรรลุวัตถุประสงค์ของกิจการ โดยผ่านการดำเนินงานของตนหรือการใช้ทรัพยากรอื่น

2. ทรัพยากรมนุษย์ คือปัจจัยที่สำคัญในการดำเนินธุรกิจ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ คือการจัดบุคคลให้เหมาะสมกับการทำงาน รวมถึงการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน

3. การตลาด คือกระบวนการสร้างสรรค์ การกำหนดราคา การส่งเสริมการขาย การแจกจ่ายความคิด สินค้าและบริการไปยังลูกค้า ซึ่งก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนที่พอใจระหว่างลูกค้าและกิจการ

4. การควบคุม คือกระบวนการตรวจสอบและการประเมินผลกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้แน่ใจว่ากิจการจะสามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายได้ การควบคุมจะต้องอาศัยข้อมูลในรูปแบบต่างๆ เช่น ข้อมูลทางด้านบัญชี ข้อมูลทางการตลาด ข้อมูลทางด้านบุคคล เป็นต้น ดังนั้น ธุรกิจจะต้องสร้างระบบการเก็บข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ เพื่อช่วยสนับสนุนการตัดสินใจ การควบคุม และการวิเคราะห์

5. การจัดการการเงิน คือการจัดหาเงินทุน การบริหารเงินทุนในการดำเนินงานประจำวัน และการบริหารเงินทุนระยะยาว

กระบวนการดำเนินธุรกิจดังกล่าวข้างต้น จะต้องมีการดำเนินงานที่สอดคล้องกัน แต่ละองค์ประกอบมีความสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจอย่างมาก (Blanchard, Schewe, Nelson and Hian, 1996:5-7) ระบบสารสนเทศมีความสำคัญเป็นอย่างมากในดำเนินธุรกิจปัจจุบัน

นักบัญชีเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการจดบันทึกตัวเลขมาเป็นนักวิเคราะห์ประเมินผล และ
ควบคุม (อรอนงค์ อุบลวัฒนา, 2535:29)

งบการเงินเป็นข้อมูลพื้นฐานที่แสดงสถานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของ
กิจการ กลุ่มบุคคลที่สนใจใช้งบการเงินประกอบด้วยเจ้าของ ฝ่ายจัดการ เจ้าหนี้ หน่วย
ราชการที่เกี่ยวข้อง พนักงานและลูกค้า กลุ่มบุคคลดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ของการใช้แรงงาน
แตกต่างกัน แต่ทุกฝ่ายต้องการงบการเงินที่สามารถแสดงข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรทาง
เศรษฐกิจอย่างถูกต้อง เพื่อจะได้ข้อมูลดังกล่าวเป็นฐานในการตัดสินใจที่เหมาะสม (While
Sandhi and Fried, 1994:2-3)

โครงสร้างเศรษฐกิจของภาคใต้ประกอบด้วยภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม
ภาคการค้าและภาคบริการ ภาคเกษตรกรรมยังคงพึ่งพายางพารา ข้าวเปลือก ปาล์มน้ำมัน
กาแฟ และสัตว์น้ำ ภาคอุตสาหกรรมพึ่งพาอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางพารา อุตสาหกรรม
ผลิตภัณฑ์จากสัตว์ทะเล และอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม ภาคการค้ามีการขยายตัวทั้งธุรกิจค้า
ส่งและค้าปลีก มีการรวมตัวของนักธุรกิจในพื้นที่กับนักลงทุนจากส่วนกลาง ส่วน
ภาคบริการยังคงอาศัยธุรกิจการท่องเที่ยวเป็นหลัก ตัวชี้วัดการขยายตัวของกิจการหรือ
จำนวนการจดทะเบียนของธุรกิจที่เพิ่มขึ้น แนวโน้มการจดทะเบียนใหม่ของธุรกิจใน 5
จังหวัดชายแดนภาคใต้ระหว่างปี 2534-2538 เป็นดังนี้

ตารางที่ 1-1 : การจดทะเบียนธุรกิจนิติบุคคลใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ปี	นราธิวาส	ยะลา	ปัตตานี	สตูล	สงขลา
2534	53	42	32	22	282
2535	84	89	37	35	419
2536	82	68	38	48	527
2537	105	80	62	50	629
2538	98	94	70	68	736

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย สาขาภาคใต้ รายงานเศรษฐกิจและการเงินภาคใต้

ปี 2538 ตารางที่ 30

จากตารางที่ 1-1 พบว่าแนวโน้มการจดทะเบียนธุรกิจนิติบุคคลใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้เพิ่มมากขึ้น แสดงให้เห็นการปรับตัวของธุรกิจที่เข้าสู่ระบบมากขึ้น การเข้าสู่ระบบทางธุรกิจมีผลทำให้ผู้ประกอบการต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขกฎหมาย ระบบข้อมูลทางบัญชีมีข้อกำหนดทางกฎหมาย ซึ่งเรียกว่า กฎหมายบัญชีหรือประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 285 ได้กำหนดหน้าที่ของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี (กองบัญชีธุรกิจ กรมทะเบียนการค้า, 2536:2) สรุปได้ดังนี้

1. ต้องจัดให้มีการทำบัญชีให้ถูกต้องตามประเภทและชนิดที่กำหนดไว้
2. ต้องจัดให้มีการลงรายการในบัญชี โดยมีข้อความรายการ และลงรายการภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ การลงรายการในบัญชีต้องเขียนด้วยหมึกหรือพิมพ์ และต้องลงรายการเป็นภาษาไทย ถ้าลงเป็นภาษาต่างประเทศ ต้องมีภาษาไทยกำกับ
3. ต้องปิดบัญชีภายในเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ รวมทั้งจัดทำงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุน ให้มีรายการย่อตามที่กฎหมายกำหนด และต้องจัดให้มีผู้สอบบัญชีตรวจสอบเพื่อแสดงความเห็นต่องบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนด้วย
4. ต้องจัดส่งงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนประจำปีต่อกรมทะเบียนการค้า ภายในเวลาที่กำหนด
5. ต้องเก็บรักษาบัญชีและเอกสารประกอบการลงบัญชีไว้ ณ สถานที่ประกอบธุรกิจ และเก็บไว้มีกำหนดเวลาตามที่กฎหมายกำหนด หากสูญหายหรือเสียหายต้องแจ้งต่อกรมทะเบียนการค้าภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด
6. เมื่อเลิกประกอบธุรกิจต้องส่งมอบบัญชีและเอกสารประกอบการลงบัญชีแต่สารวัตรใหญ่บัญชี หรือสารวัตรบัญชี กรมทะเบียนการค้า (เฉพาะร้านค้าบุคคลธรรมดา ถ้าเป็นนิติบุคคลต้องส่งมอบต่อนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท)
7. ต้องไม่ลงรายการเท็จในบัญชี หรือแก้ไขบัญชี หรือเอกสารประกอบการลงบัญชีให้ผิดความจริง หรือไม่ละเว้นการลงรายการในบัญชี ตลอดจนต้องไม่ทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น หรือทำให้สูญหาย หรือไว้ประโยชน์ซึ่งบัญชีและเอกสารประกอบการลงบัญชี

ในการเจรจาหลายฝ่ายรอบอุรุกวัยเมื่อเดือนกันยายน 2529 ได้กำหนดขยายไปถึงเป้าหมายการเจรจาเรื่องการค้าบริการ (General Agreement on Trade in Services : GATS) เนื่องจากการค้าบริการขยายตัวอย่างรวดเร็ว การจัดทำความตกลงเรื่องการค้าบริการมีจุดมุ่งหมาย

1. ขยายการค้าบริการระหว่างประเทศ เพื่อกำกับและควบคุมให้การค้าบริการระหว่างประเทศดำเนินไปอย่างมีวินัย ยุติธรรม โปร่งใส และเปิดเสรีมากขึ้น ตลอดจนให้มีการจัดร่างระเบียบเกี่ยวกับการค้าบริการระหว่างประเทศอย่างเปิดเผย

2. ส่งเสริมความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิก และการพัฒนาของประเทศกำลังพัฒนา ให้มีบทบาทมากขึ้นในด้านการค้าบริการระหว่างประเทศ

3. เคารพต่อกฎหมายและข้อบังคับภายในประเทศ ส่วนที่เกี่ยวกับการค้าธุรกิจและดำเนินถึงการดำเนินงานขององค์การระหว่างประเทศอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง (กองบัญญัติธุรกิจ กรมทะเบียนการค้า, 2536:3)

ในช่วงปี 2534-2536 ประเทศไทยโดยกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์ ได้เข้าร่วมเจรจาเพื่อจัดทำความตกลงพหุภาคี เรื่องการค้าบริการ และได้จัดทำข้อเสนอผูกพันเบื้องต้นของธุรกิจการค้าบริการสาขาต่างๆ (กองบัญญัติธุรกิจ กรมทะเบียนการค้า, 2536:4) เมื่อวันที่ 15 เมษายน 2537 ณ นครมารีราเกซ ประเทศมอรอคโค มีการลงนามตกลงใน “ความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ” ซึ่งข้อตกลงแยกเป็น 2 ส่วนคือ

1. เป็นกรอบกฎเกณฑ์ทั่วไป ที่ประเทศสมาชิกจะต้องถือปฏิบัติ
2. ตารางผูกพันแนบท้ายกรอบกฎเกณฑ์ทั่วไป ซึ่งแต่ละประเทศสัญญาจะเปิดเสรีการค้าบริการในแต่ละสาขาและสาขาย่อย

จากการประชุมดังกล่าว มีการกำหนดคณะทำงานว่าด้วยบริการวิชาชีพเพื่อจัดทำกฎ ระเบียบกลาง สำหรับสาขาวิชาบริการโดยทั่วไป โดยเน้นสาขาวิชาชีพการบัญชีเป็นลำดับแรก เนื่องจากสาขาวิชาชีพนี้มีการรวมกลุ่มในระดับระหว่างประเทศอย่างมากและศักยภาพในการขยายตัวสูงมาก ดังนั้น มาตรฐานทางด้านบัญชีจะมีความเป็นสากลมากขึ้น (กองการค้าบริการ, 2539:28-32)

การเจริญก้าวหน้าของธุรกิจมีผลทำให้เกิดการผลักดันเกี่ยวกับการจัดทำข้อมูลทางการเงินให้มีมาตรฐานมากขึ้น การระดมทุนจากแหล่งต่างๆ จำเป็นจะต้องอาศัยข้อมูลทางการเงินที่มีมาตรฐานอันเป็นที่ยอมรับอย่างเป็นสากล ประกอบกับการผลักดันของกลุ่มเศรษฐกิจในรูปแบบต่างๆ การบัญชีจะต้องได้รับผลกระทบอย่างแน่นอน นักบัญชี ผู้สอบบัญชีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีข้อมูลประกอบการพิจารณาการดำเนินงานในวิชาชีพของตนเอง เพื่อการพัฒนาตนเองให้เข้าสู่ระบบสากลมากขึ้น เนื่องจากแนวโน้มในอนาคต